

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 23. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593650000/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

Mand og husker Tankegangen i hans Tale saa godt, at jeg kan reproducere Ordene. Han troede, naar han bukkede, smilte og gjorde Haandbevægelser, at være høflig som en *gentleman*; men det Vigtigste, at beherske sin Arrogance, havde han ikke lært, og skjøndt han aabenbart vilde behandle min Fader med stor Respect, formaaede han det ikke, saasart han mærkede, at han skulde adsporges som Autoritet.

«Nei,» sagde han til Fader, «Hr. Jægermesteren har ganske Ret; herude paa Landet kan man kun gjøre sig Haab om at udvikle en Middelmaadighed. Adspredelse er her Hovedsagen; man kan ikke holde Elevens Aand i den Slags velgjørende Fængsel, som en Skole tilbyder. En Skole kan ved de forskjellige, afvexlende Lærere og ved Kappelysten virkelig fængsle en Dreng, saa at han en Tidlang lever for at lære. Og kun paa den Maade bliver man til Noget!»

«Saa maa det i Grunden ikke være tilfredsstillende at være Huslærer,» sagde Fader.

«Nei, det veed Gud, det ikke er! Men jeg har ligefrem sagt min Mening fra Først af og siger den altid, naar jeg spørges. Men desuden er der jo aabenbart en Forskjel. Nogle Elever ere af Naturen prægede til, kun at skulle være Middelmaadigheder i Intelligens, og man udretter allerede Noget, naar man forhindrer dem fra at synke og blive Undermaalere. Andre, saadan som Axel, ere mere dæmoniske Naturer» . . .

«Hvad mener De med en dæmonisk Natur?» spurgte Fader.

«Aa, der er forskjellige Definitioner; men i dette Tilfælde kan det være nok at sige, at dæmoniske Naturer mindre drives frem af Forstandshensyn end af Villie og Lidenskab.»

«De mener altsaa, at min Son er en dæmonisk Natur?»

«Ja; jeg vil nok sætte ham i den Kategori. Vi kunde ogsaa bruge et andet Ord, der lyder bedre; men siden han selv er tilstede, er det bedst at beholde det første.»

«Og mener De da, at Skolen er bedre for en saadan Natur, selv om hans Bestemmelse kun er at være Landmand?»

«Det er et vanskeligt Spørgsmaal. Skolen og Universitetet kan jo kun paatage sig at udvikle *Mennesker*. En Landbruger, en Herremand, Hr. Jægermester, er jo ogsaa —»

«Menneske. Ja, man skal være Menneske, først og fremmest Menneske — hvordan man saa skal blive det,» sagde Fader, vistnok glad ved